

Ada Henstra, dochter van de Gorcumse sluismeester. Na hun trouwen (het huwelijk bleef kinderloos) hadden zij het niet breed. Begin '36 kwam opeens meer geld beschikbaar. Er waren tevoren al gedichten van van Randwijks hand gepubliceerd, maar die hadden nauwelijks de aandacht getrokken. Een roman, *Burgers in nood*, waarin het leed van malaise en werkloosheid centraal stond, werd door de kritiek uitnemend ontvangen, sloeg opeens aan en werd in tienduizenden exemplaren verkocht. Met zijn jonge vrouw trok van Randwijk spoedig ('37) naar Amsterdam waar hij, hoewel als 'rood' bekend zo niet berucht, op voorspraak van zijn vriend Buskes benoemd was tot hoofd van een christelijke lagere school in de Jordaan, uitgaande van de vereniging 'Tot Heil des Volks': de Eben-Haëzerschool, officieel voorts hetend: 'Instituut voor haveloze kinderen'. De school was gevestigd in een oude suikerfabriek, even haveloos als de scholieren. Van Randwijk ontpopte er zich, aldus een zijner onderwijzers, als 'een paedagoog bij de gratie Gods'¹; zijn frisse en originele onderwijsmethoden deden zozeer van zich spreken dat het aantal leerlingen in drie jaar tijd verdubbelde. Een groots plan rijpte in zijn geest: midden in de Jordaan, een van de armste wijken van de hoofdstad, diende het mooiste en modernste schoolgebouw van Amsterdam te verrijzen! Ach, in de tijd waarin hij er zich moeite voor gaf, wist hij ook dat de verwezenlijking zou afstuiten op de bezuiniging.

Evenals Frans Goedhart, de eigenlijke oprichter van *Het Parool*, verafschuwde van Randwijk het accoord van München. Dat Engeland een klein jaar later het been stijf hield, was hem een opluchting en de Duitse invasie, mei '40, vervulde hem minder met angst dan met het gevoel, zo vertelde hij ons achttien jaar later, 'dat het gezwel eindelijk doorgebarsten was'²; nu zou een ieder kunnen zien waar het om ging: de Europese beschaving stond op het spel. Slechts op één punt kwam hij, zij het onder uitdrukkelijk protest, de autoriteiten tegemoet: hij ondertekende (oktober '40) de Ariërverklaring. Weinige weken later behoorde hij tot de enthousiaste verspreiders van de illegale brochure van zijn vriend ds. Koopmans, *Bijna te laat!*, waarin juist die Ariërverklaring aan de kaak gesteld werd. Hij gruwde van de Jodenvervolging. In de weken waarin, voorafgaande aan de Februaristaking, een pogrom dreigde in de Jodenhoek, liet hij samen met de evangelist Johan Dijkstra een aantal Joodse gezinnen in de Jordaan onderduiken en na de staking ging hij eerst voor de stakers die met inhouding van loon gestraft waren, geld inzamelen, daarna voor werklozen die weigerden naar Duitsland te gaan; 'het geld kwam van kennissen maar ook firma's als Dake en Höweler

¹ I. de Jong in *Maatstaf*, april-mei 1968, p. 68. ² H. M. van Randwijk, 29 okt. 1958.